

Lilia Bolocan:

Proprietatea intelectuală este un element cheie în competiția de pe piețele dezvoltate

pag. 3

Evenimente și activități desfășurate în iunie 2019 în relația Republica Moldova-UE

pag. 8

Proprietatea intelectuală în contextul integrării europene

Proprietatea intelectuală este o preocupare internațională constantă după revoluția industrială din secolul al XIX-lea și devine una dintre temele centrale într-o lume interconectată și digitalizată a secolului XXI. Articularea unei arhitecturi instituționale internaționale, inclusiv instituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI), și a unui cadru legal internațional care să protejeze drepturile de proprietate intelectuală, implicit 26 de tratate administrate de OMPI și Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (Acordul TRIPS), sunt însoțite de consolidarea unor sisteme legale și instituții naționale în domeniul proprietății intelectuale.

În Uniunea Europeană, drepturile de proprietate intelectuală sunt reglementate de diverse legislații naționale, racordate la tratatele

și acordurile internaționale relevante, dar instituirea pieței interne a presupus adoptarea a o serie de Regulamente și Directive menite să armonizeze cadrele legale și instituționale. Totodată, de la intrarea în vigoare a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, UE are o competență explicită în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală.

Instituirea relațiilor cu Uniunea Europeană, prin semnarea Acordului de Parteneriat și Cooperare (APC) la 28 noiembrie 1994, a dinamizat perfectarea sistemului național de proprietate intelectuală în Republica Moldova. Integrarea europeană presupune, printre altele, transformări și modernizări semnificative ale sistemului de protecție și respectare a drepturilor de proprietate intelectuală, modernizări care au inclus cadrul juridic, instituțional și tehnologic de protecție și respectare a drepturilor de proprietate intelectuală. Astfel, sistemul național de protecție al proprietății intelectuale în Republica Moldova este complex și racordat în linii mari la tratatele internaționale și directivele europene. Totodată, Acordul de Asocieri (AA) între Uniunea Europeană și Republica Moldova, conține un Capitol intitulat "Drepturi de proprietate intelectuală", conform căruia cooperarea în domeniul proprietății intelectuale are două obiective de bază: (a) *facilitarea producției și a comercializării de produse inovatoare și creative între părți*; și (b) *atingerea unui nivel adecvat și efectiv de protecție și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală*.

În vederea realizării acestor obiective, Republica Moldova s-a angajat să transpună în cadrul legal și normativ național mai multe Directive și Regulamente ale UE din domeniul proprietății intelectuale, precum și să realizeze o serie de măsuri conexe, inclusiv să realizeze seminare/cursuri de instruire pentru reprezentanții instituțiilor publice relevante. În acest context, Uniunea Europeană a oferit asistență tehnică pentru armonizarea legislației și consolidarea capacităților instituționale, în vederea articulării unui sistem național de protecție intelectuală eficient.

Transpunerea Directivelor și Regulamentelor Uniunii Europene, precum și a măsurilor conexe de instruire, reprezintă o prioritate pentru AGEPI și alte instituții publice implicate în sistemul de protecție intelectuală din Republica Moldova. În mod

special, sunt vizate modificarea cadrului legal privind drepturile de autor și drepturile conexe, după cum și cadrul normativ-regulatoriu din domeniul Indicațiilor Geografice și Denumirilor de Origine. Totodată, sunt prevăzute modificări cu privire la asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale.

Drepturile de autor și drepturile conexe sunt consolidate în Republica Moldova prin extinderea duratei protecției, dar interesele rentiere existente în sector, precum și disputele/litigiile pe care aceste interese le generează, nu au permis deocamdată transpunerea Directivei ce vizează gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe. Drept consecință, imperfecțiunile legale existente nu permit reglementarea exactă a funcționării organizațiilor naționale de gestiune colectivă a drepturilor de autor, lipsesc mecanisme fezabile de colectare a remunerațiilor, organizațiile respective sunt reclamânți sau intervenienți accesorii în procese de judecată cu AGEPI și negociază dificil remunerațiile cu utilizatorii.

Datorită transunerii Regulamentelor UE, s-a articulat etapizat un sistem funcțional de înregistrare și protecție a Indicațiilor Geografice și Denumirilor de Origine, care permite protecția a peste 3700 de obiecte UE în Republica Moldova. Marea deficiență instituțională nerezolvată este inexistența unei Instituții naționale de Certificare a produselor agroalimentare cu Indicații Geografice, care împreună cu slaba informare a agenților economici și dificultatea de asociere în Grupuri de Producători, fac dificilă înregistrarea Indicațiilor Geografice autohtone și valorificarea potențialului național pe piața europeană și mondială.

Sintetizând, transformările legale și instituționale realizate în ultimii ani și măsurile conexe, inclusiv seminarele și cursurile de instruire a funcționarilor vamali și judecătorilor, au permis implementarea standardelor europene și sporesc asigurarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova. Deficiențele ce apar periodic la calitatea și/sau echitatea actului de justiție, în dosare privind respectarea acestor drepturi, indică necesitatea instruirii în continuare a judecătorilor în domeniul DPI, dar trădează și reformele tardive din sectorul justiției.

Eduard ȚUGUI

sursa foto: bizlaw.md

Lilia Bolocan:

directorul AGEPI

Proprietatea intelectuală este un element cheie în competiția de pe piețele dezvoltate

Proprietatea intelectuală este un element cheie în competiția de pe piețele dezvoltate, implicit pe cea europeană. Protecția drepturilor de PI reprezintă o componentă vitală a activităților comerciale care contribuie la garantarea unor beneficii corecte pentru cei care creează și inovează, precum și la protecția investițiilor acestora în cercetare și în idei noi. Întreprinderile din Republica Moldova, dar și cetățeanul simplu, se pot bucura pe teritoriul țării de aceleași drepturi și se supun aceluiași rigori ca și cei din spațiul european, iar valorile europene în materie de proprietate intelectuală

au căpătat un suport juridic consistent pentru a fi promovate cu succes în Moldova. Potrivit directorului AGEPI, Proprietatea intelectuală este un element cheie în competiția de pe piețele dezvoltate

Cum ați descrie în câteva propoziții sistemul național de proprietate intelectuală?

Sistemul de proprietate intelectuală (PI) din Republica Moldova a traversat câteva etape distincte, în decursul cărora s-a consolidat cadrul normativ și instituțional, ajungând astăzi un

sistem de PI modern, integru și viabil, comparabil cu sistemele similare ale țărilor cu tradiții în domeniu. Una dintre cele mai importante realizări al acestui parcurs este armonizarea cadrului normativ național din domeniul PI cu acquis-ul comunitar și standardele internaționale. Au fost implementate mecanisme și proceduri de acordare a protecției și asigurare a respectării drepturilor de PI similare celor existente în UE, fapt recunoscut și de partenerii europeni. Astăzi putem afirma că utilizatorii sistemului de PI din RM se pot bucura de aceleași drepturi și valori în ceea ce ține de protecția și respectarea drepturilor de PI ca și cei din țările UE.

Cum este percepută proprietatea intelectuală în societatea moldovenească, business?

Având în vedere că sistemul național de PI este relativ tânăr, utilizarea acestuia de către agenții economici din Republica Moldova nu este la fel de activă în comparație cu situația din țările UE care au tradiții de peste 100 de ani de implementare a valorilor proprietății intelectuale. Totuși, bazându-ne pe date concrete ce reflectă activitatea în domeniul de competență a AGEPI, dar și a altor actori implicați în sistemul de protecție și respectare a drepturilor de proprietate intelectuală, putem conchide că interesul față de protecția proprietății intelectuale înregistrează un trend pozitiv. Astfel, în ultimii ani a crescut considerabil numărul de cereri de înregistrare/brevetare a obiectelor de PI, dar și a persoanelor care accesează pagina web a AGEPI, pentru informații, solicită consultanță și servicii în domeniul PI.

Un indicator elocvent este interesul prezentat de către diferite categorii de persoane pentru organizarea unor seminare sau ateliere de lucru tematice axate pe subiecte concrete, ca de exemplu: cum să înregistrezi o marcă, un design industrial, cum să protejezi o invenție sau o indicație geografică în Republica Moldova și în UE.

A crescut semnificativ interesul pentru asigurarea protecției obiectelor de PI la frontieră dar și interesul consumatorilor față de produsele originale și cu proveniență stabilă.

Crește numărul liceelor și universităților interesate de organizarea unor lecții în domeniul PI și chiar a unor cursuri introductive în domeniu.

Care este impactul integrării europene asupra sistemului național de proprietate intelectuală? Ce prevederi relevante pentru proprietatea intelectuală conține Acordul de Asociere și RM-UE?

Pentru Republica Moldova, al cărei grad de deschidere spre exterior este constant ascendent, procesul de integrare europeană reprezintă o premisă importantă pentru dezvoltarea și modernizarea țării, inclusiv în domeniul protecției proprietății intelectuale.

Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală a depus eforturi considerabile pentru a asigura ajustarea legislației naționale la standardele internaționale și europene în domeniu și edificarea în Republica Moldova a unui sistem de protecție și respectare a drepturilor de PI, capabil să facă față proceselor integraționiste dar și de globalizare economică, un sistem care să servească intereselor economice și sociale ale comunității moldovenești.

În calitate de autoritate națională în domeniul PI, AGEPI a fost antrenată în mai multe activități ce țin de procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, inclusiv în negocierea Acordului de Asociere cu UE, aproximarea legislației naționale în domeniul de referință, preluarea bunelor practici și consolidarea contactelor interinstituționale cu autoritățile comunitare în domeniu.

Drepturile de proprietate intelectuală sunt reflectate în Acordul de Asociere alături de alte sectoare ce vizează aspectele comerciale ale relației dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană și sunt parte a titlului V „Comerțul și Aspectele legate de Comerț”, care vizează instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (Acordul ZLSAC). Acordul ZLSAC oferă Republicii Moldova cadrul necesar pentru modernizarea și consolidarea relațiilor sale economico-comerciale grație deschiderii pieței UE prin excluderea taxelor vamale și a cotelor de export, dar și prin armonizarea cuprinzătoare

re a legislației, normelor și reglementărilor Republicii Moldova cu legislația UE.

Drepturile de proprietate intelectuală sunt vizate în capitolul 9 (articolele 277-332) al Titlului V, care acoperă toate aspectele drepturilor de PI legate de comerț. Având drept obiective principale facilitarea producției și comercializării produselor inovative și creative dar și atingera unui nivel adecvat și efectiv de protecție și respectare a drepturilor de proprietate intelectuală, capitolul noua încorporează în patru secțiuni distincte toate aspectele proprietății intelectuale legate de comerț, inclusiv natura, scopul, protecția, respectarea și epuizarea drepturilor de proprietate intelectuală.

La ce etapă este procesul de transpunere a Directivelor și Regulamentelor UE în cadrul legal și normativ național? Care sunt realizările și eventualele obstacole?

Republica Moldova s-a angajat să asigure pe teritoriul său un nivel de protecție și de respectare a drepturilor de proprietate intelectuală echivalent celui existent în UE, în temeiul art. 49 al Acordului de Parteneriat și Cooperare (APC) între Republica Moldova și UE semnat în 1994. Pe parcursul mai multor ani, sistemul național de PI a fost supus unor transformări și modernizări extinse, care au inclus atât cadrul juridic, cât și cel instituțional și tehnologic de protecție și respectare a drepturilor de proprietate intelectuală. Astfel, în perioada 2007-2010 tot cadrul legislativ ce ține de domeniul PI a fost revizuit, fiind adoptate, în redacție nouă, 6 legi speciale armonizate cu legislația Uniunii Europene, ce reglementează protecția obiectelor de proprietate industrială și a operelor protejate de dreptul de autor și drepturile conexe.

De asemenea, în legile de specialitate din domeniul protecției proprietății intelectuale a fost transpusă Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Astăzi, cadrul juridic național existent în domeniul PI este în concordanță atât cu normele internaționale, cât și cu cele ale Uniunii Europene.

Totodată, procesul de armonizare a legislației este unul continuu, datorită evoluției permanente și dinamice a proprietății intelectuale.

Raportându-ne la statele Parteneriatului Estic, cum apreciați protecția proprietății intelectuale în Republica Moldova?

Înainte de a da o apreciere sistemului de protecție a PI din Republica Moldova în comparație cu celelalte state membre ale parteneriatului estic (PE), trebuie de menționat că statele PE au un gard de asociere la UE destul de diferit, respectiv diferit este și gradul de armonizare a sistemelor naționale de PI la standardele europene.

Republica Moldova, alături de Georgia și Ucraina au semnat cu UE acorduri de asociere (AA) care prevăd, inclusiv, instituirea unei zone de liber schimb aprofundat și cuprinzător, ceea ce implicit presupune armonizarea legislației naționale a țărilor în speță la standardele europene. Aceste țări și-au asumat prin semnarea AA cu UE nu doar armonizarea legislativă în domeniul PI dar și preluarea celor mai bune practici în domeniu, inclusiv în partea ce ține de asigurarea respectării drepturilor.

Armenia este, de asemenea, în proces de ajustare a sistemului național de PI la rigorile Europene, după semnarea în noiembrie 2017 a Acordului de Parteneriat Comprehensiv și Aprofundat cu UE, acord care conține angajamentele părților inclusiv în materie de PI.

Azerbaidjanul, care la moment colaborează în cadrul unui Acord de Cooperare și Parteneriat, întreprinde măsuri de apropiere cu Uniunea Europeană, negocierile dintre Azerbaidjan și UE pentru un nou cadru de cooperare bilaterală care cuprinde și PI, fiind lansate în februarie 2017.

Și Belarus a înregistrat progrese semnificative în vederea upgradării sistemului de PI și aducerii acestuia în conformitate cu standardele internaționale. Actualmente Republica Belarus lucrează la racordarea sistemului legislativ de PI la cerințele Acordului Organizației Mondiale a Comerțului privind aspectele drepturilor de proprietate

intelectuala legate de comerț al (TRIPS/OMC), în cadrul procesului de aderare a țării la OMC, organizație la care Republica Moldova a aderat în anul 2000.

Astfel, putem susține cu fermitate că sistemul de PI din RM este unul modern, aliniat la standardele europene și internaționale, competitiv nu doar în cadrul PE dar și la nivel internațional.

În ce măsură adoptarea standardelor europene de proprietate intelectuală pot facilita comerțul dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană?

Proprietatea intelectuală este un element cheie în competiția de pe piețele dezvoltate, implicit pe cea europeană. Protecția drepturilor de PI reprezintă o componentă vitală a activităților comerciale care contribuie la garantarea unor beneficii corecte pentru cei care creează și inovază, precum și la protecția investițiilor acestora în cercetare și în idei noi. În cazul relațiilor comerciale aceasta se referă în primul rând la mărci, indicații geografice, brevete etc. Adică, la acele elemente ce simbolizează calitatea și unicitatea produsului, care, în ultimă instanță îl fac mai competitiv.

Întreprinderile din Republica Moldova, dar și cetățeanul simplu, se pot bucura pe teritoriul țării de aceleași drepturi și se supun acelorași rigori ca și cei din spațiul european, iar valorile europene în materie de proprietate intelectuală au căpătat un suport juridic consistent pentru a fi promovate cu succes în Moldova.

Deschiderea pieței UE creează oportunități mari pentru agenții economici din Moldova, oferind acces la cea mai mare piață de desfacere cu peste 500 de milioane de consumatori. Pe de altă parte, UE prezintă un potențial economic cu peste 20 de milioane de întreprinderi, iar eliminarea barierelor pentru circulația bunurilor și serviciilor dintre RM și UE presupune, la rândul său, o concurență acerbă.

Pentru a face față acestei concurențe și pentru a-și consolida poziția pe piață, întreprinderile din RM trebuie să devină mai competitive și să-și fortifice potențialul tehnologic

și inovator. PI poate oferi o valoare adăugată produselor și serviciilor, inclusiv celor destinate exportului, iar uniformitatea reglementărilor în cele două teritorii, facilitează accesul companiilor la sistemul de protecție a PI pe teritoriul UE.

Un instrument de susținere a exportului produselor din Republica Moldova pe piața UE este oferit de Acordul dintre UE și RM cu privire la protecția Indicațiilor Geografice (IG) pentru produsele agricole și alimentare din 26 iunie 2012, care actualmente este parte a Acordului de Asociere. Grație acestui Acord, se asigură, pe principii de reciprocitate, protecția indicațiilor geografice ale Republica Moldova în toate statele UE, fără a repeta procedura destul de complexă și costisitoare ce tine de înregistrarea IG pe teritoriul european. Astfel, IG înregistrate conform legislației naționale, pot beneficia de protecție pe întreg teritoriul UE.

Ce trebuie și ce pot întreprinde agenții economici autohtoni din perspectiva proprietății intelectuale pentru a putea exporta în UE?

Înainte de a accede pe piețele europene sau oricare alte piețe agenții economici autohtoni trebuie să țină cont de caracterul teritorial al drepturilor de PI și anume de faptul că proprietatea intelectuală este protejată doar în teritoriile unde protecția a fost acordată, excepție constituind drepturile de autor.

Înainte de a-și lansa afacerea sau de a accede pe o piață sau alta, agenții economici trebuie să se asigure că și-au protejat proprietatea lor intelectuală pe acel teritoriu, dar și de faptul că nu vor aduce atingere drepturilor titularilor din teritoriile respective.

Așadar, dacă agentul economic promovează produsele/serviciile sale pe piața UE sub un semn distinctiv (marcă), sau acestea includ un desen industrial sau un alt obiect de PI, el trebuie să se preocupe de protecția PI pe teritoriul UE, sau în acele țări ale Uniunii unde intenționează să exporte. Este de asemenea important ca producătorii să verifice, înainte de a accede pe piața comunitară, dacă marca, desenul industrial sau un alt obiect de PI legat

de produsul sau serviciul exportat, nu va intra în coliziune cu un drept anterior protejat în spațiul comunitar.

Astfel, agenții economici au la dispoziție următoarele căi pentru a asigura protecția drepturilor sale de PI în UE sau în țările membre:

- calea regională, care presupune depunerea cererii de înregistrare a unei mărci, sau a unui design industrial direct în fața oficiului european de proprietate intelectuală (EUIPO), pentru a obține protecția în toate țările UE;
- cale internațională, care permite solicitarea protecției în mai multe teritorii concomitent, utilizând instrumentul internațional potrivit, pus la dispoziție de Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI), sau

- calea națională, care prevede depunerea cererii de înregistrare a obiectelor de PI direct la oficiul de PI a țării în care se intenționează exportul.

Cât privește evitarea posibilelor conflicte cu un drept anterior protejat în spațiul comunitar, agenții economici se pot documenta în bazele de date ale obiectelor de PI deținute de OMPI, EUIPO, sau oficiile naționale de PI, direct, sau prin intermediul site-ului web AGEPI, iar la solicitare, AGEPI oferă consultanță privind documentarea în aceste baze de date.

A dialogat:
Edurad ȚUGUI

Evenimente și activități desfășurate în iunie 2019 în relația Republica Moldova–UE

5 iunie

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a organizat, în calitate de autoritate națională împuternicită de coordonarea procesului de implementare a Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării (SUERD), o ședință de informare pentru Coordonatorii Ariilor Prioritare, cât și pentru persoanele supleante. Rolul macro strategiilor în cadrul UE, ce reprezintă SUERD și cum se implică țările în implementarea acestora, inclusiv, oportunitățile oferite în cadrul SUERD au fost principalele teme de discuție ale ședinței.

6 iunie

Ministrul Finanțelor, Ion Chicu a avut o întrevedere cu o misiune a Comisiei Europene, condusă de Mathieu Bousquet, șeful unității – Georgia, Moldova și cooperarea transfrontalieră a vecinătății. Părțile au discutat despre situația macroeconomică din Republica Moldova, proiectele implementate cu suportul financiar al Uniunii Europene, precum și despre oportunitățile de cooperare ulterioare.

7 iunie

În Luxemburg s-a desfășurat Reuniunea Ministerială în domeniul transporturilor din cadrul Parteneriatului Estic. În cadrul Reuniunii a fost aprobat Instrumentul de facilitare consultativă pentru conectivitate din cadrul Parteneriatului Estic. Instrumentul are drept obiectiv sprijinirea

pregătirii și punerii în aplicare a viitoarelor proiecte de infrastructură prioritare, convenite de comun acord în conformitate cu Planul indicativ investițional de acțiuni.

12 iunie

Secretarul de Stat al Ministerului Economie și Infrastructură, Vitalie Tarlev, a participat la lucrările celui de-al 4-lea Atelier de lucru „EU4Digital: Trust & Security” al Panelului pentru Armonizarea Pieței Digitale din cadrul Parteneriatului Estic, care a avut loc la Chișinău.

Obiectivele acestui instrument regional de cooperare, creat de Comisia Europeană și implementat prin DG Conect, sunt promovarea principalelor domenii ale economiei digitale în regiunea Parteneriatului Estic și implementarea unor proiecte comune de cooperare, în conformitate cu normele și cele mai bune practici ale UE, pe următoarele direcții: Legislația în comunicații electronice, Securitatea cibernetică, eComerț, Inovație digitală, Educație digitală și eSănătate.

18 iunie

Premierul Maia Sandu a avut o întrevedere oficială cu șeful Delegației Uniunii Europene la Chișinău, Peter Michalko. Maia Sandu a dat asigurări Ambasadorului UE că noul Guvern va îndeplini prevederile din Acordul de Asociere cu UE și va respecta toate angajamentele cu privire la reforme și principiile stabilite în Acordul de Asociere.

19 iunie

Reluarea dialogului bilateral între Republica Moldova și Uniunea Europeană a fost principalul subiect de discuție între Prim-ministrul Maia Sandu și Comisarul European Johannes Hahn, aflat într-o vizită oficială la Chișinău.

Prim-ministrul Maia Sandu a făcut o declarație cu privire la angajamentul Guvernului cu privire la Acordul de Asociere. Comisarul European a lansat o invitație către Prim-ministrul Maia Sandu de a participa la ședința Consiliului de Asociere, care va avea loc în scurt timp, la Bruxelles.

24 iunie

Prim-ministrul Maia Sandu a avut o întrevedere cu delegația deputaților europeni, condusă

de Heidi Hautala, vicepreședinte al Parlamentului European. La ședință, oficialii au trasat prioritățile de cooperare între Republica Moldova și UE.

Premierul Maia Sandu a apreciat sprijinul Uniunii Europene acordat țării noastre, în special, în situațiile când procesele democratice se aflau în pericol și a exprimat speranța că partenerii europeni vor susține, în continuare, eforturile Guvernului de la Chișinău de consolidare a instituțiilor și proceselor democratice.

La rândul său, vicepreședintele Parlamentului European, Heidi Hautala, a promis o nouă pagină în relația dintre Uniunea Europeană și noul Guvern de la Chișinău în implementarea reformelor democratice.

IDIS "Viitorul" reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova

www.viitorul.org

Acest buletin informativ apare în cadrul proiectului „Fact Checking of the Association Agreement Implementation” susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos

Kingdom of the Netherlands